

**Tractatus Exegeticus Ad Librum III. Decretalium Gregorii
IX. Materiam successionis Testamentariæ, & Legitimæ,
nec non Parochorum, Regularium, & Patronorum jura,
aliaque ad rem Liturgicam spectantia ...**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1740

§. I. Quid nomine Census, & Exactionis veniat? Cui? Et ex quibus causis
solvi debeat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63798](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63798)

TITULUS XXXIX.

De Censibus, Exactionibus, & Procuracionibus.

NOtoria est illa divisio potestatis Episcopalis in *Legem Jurisdictionis, & Legem Diocesanam* ex *cap. 16. & 18. de Offic. jud. Ordin.* Ad illam revocantur, quæ in dando consistunt, ut est v.g. Collatio SS. Ordinum, beneficiorum, dispensationum concessio, sententiarum prolatio &c. Ad hanc referuntur omnia emolumenta, quæ Episcopus vi Pastoralis sui muneris capit, & in accipiendo consistunt, ut sunt *Census, Exactiones, & Procuraciones.* De *Lege Jurisdictionis, &* quæ illuc referuntur, tam in præcedentibus Titulis *h. l.* quam in prioribus duobus Libris sparsim jam actum fuit. De *Lege Diocesana* in præsentiarum nobis sermo erit.

§. I.

Quid nomine Census, & Exactionis veniat? Cui? Et ex quibus causis solvi debeat?

SUMMARI A.

1. *Census describitur.* 2. *Ejus quantitas de jure communi sunt duo solidi.* 3. *A singulis Parochiis Ordinario præstandus.* 4. *Qui tamen eundem nec augere, nec novum imponere potest.* 5. *Qualis esset, qui non jam tempore fundationis fuit impositus.* 6. *Quid per exactiones intelligatur?* 7. *Ex quibus causis fieri possint?* 8. *Solvuntur tantum ex redditibus Ecclesiasticis.*

Varia *Census* est acceptio tum in Jure Civili, tum Canonico, ut prolixè ostendit Gonzalez ad *cap. 7. h. t. num. 4.* Molina de *J. & J. tract. 2. disput. 381.* Covarruv. *lib. 3. Var. resol. cap. 7. num. 1.* Ad sensum præsentis Rubricæ census nihil aliud est, quam annua pensio, quæ tanquam onus reale de proventibus Ecclesiæ vel beneficii Episcopo, aut S. Pontifici in signum subjectionis *cap. 2. h. t. specialis protectionis, vel exemptionis cap. 8. de Privileg. cap. 10. eod. in 6. vel Patronis Ecclesiæ in recognitionem beneficii cap. 23. de Jur. Patron. vel aliis certis personis Ecclesiasticis ex alia*

alia iusta causa solvitur. *cap. 26. h. tit. cap. 24. de Elect. Canisius in Summa h. t. §. 1. Hostiens. ibidem num. 1.*

² Census hic consistit de Jure communi in duobus solidis sive aureis c. 16. *de Offic. jud. Ordinar. & vocatur Cathedralicum*, quia in reverentiam Cathedralis Episcopalis, & in signum subjectionis à singulis Parochiis annuatim solvendus est, dicitur etiam *Synodaticum*, quia in Synodo Episcopali, quæ singulis annis ex præscripto Canonum celebrari deberet, olim solvebatur. Hodie hunc censum in Conventibus, & Capitulis ruralibus Archi-Presbyteri, & Decani rurales colligere, & ad Episcopum deferre solent. Notat hic P. Reiffenstuel *num. 14.* quod valor solidi, cum pro varietate Provinciarum & ipse variet, ex cujuslibet Diocesis consuetudine metiendus erit.

³ Dixi hunc censum à singulis Parochiis solvendum esse, nam Ecclesiæ regulares, cum à *Lege Diocesana* sint exemptæ *cap. 8. C. 10. Q. 3. cap. 34. C. 16. Q. 1. cap. 5. C. 18. Q. 2.* etiam à Cathedralico immunes sunt. Barbof. *de Offic. Episc. alleg. 86. in fin. § 87. num. 45.*

⁴ Novos census Episcopus imponere non potest, nec etiam veteres augere, multo minus partem reddituum suis usibus applicare *cap. 3. § 7. h. t. & generaliter cavetur in cap. 6. C. 10. Q. 3.* ne Prælati subditos suos exactionibus gravent, ne, ut ibi dicitur, videantur in Ecclesia DEI exactores potius, quam DEI Pontifices nominari. Sed libertatem (sunt verba Concilii Lateranensis in *cap. 7. h. t.*) quam sibi Majores conservare desiderant, minoribus suis bona voluntate conservent. Nec

eo quoque titulo novam exactionem imponere fas est, quo Episcopi Ecclesiam de manu Laicorum liberaverint, & eripuerint *cap. 9. h. t.* quia non censentur proprie actum liberalitatis exercere, dum id faciunt, ad quod ex officii debito tenentur, & ideo nec remuneratio eis debetur. Panormit. ad *d. cap. 9. num. 1. § 2.*

Censetur vero ille novus census, ⁵ qui non fuit impositus tempore foundationis, vel consecrationis, vel exemptionis ac immunitatis indultæ: tempore enim foundationis vel consecrationis potest Episcopus non tantum sibi, sed etiam Patronis, vel aliis ex iusta causa, & cum consensu fundatorum moderatum censum constituere *cap. 16. h. t. cap. 23. de Jur. Patron.* Similiter censum aliquem imponere potest, quando v. g. Ecclesiam aliquam suæ Diocesis ex iusta causa, & cum consensu Capituli exemptione donat, in recognitionem beneficii *cap. 6. de Religios. domib. Lancellot. in instit. jur. Can. lib. 2. tit. 21. §. 5. Stephan. Gratian. discept. forens. tom. 4. cap. 617. num. 5. § 6.* qui plures ejusmodi causas ibidem recenset. Et hæc quidem intelligenda sunt de censu *perpetuo*, per quem Ecclesia proprie *censualis* redditur. Barbof. ad *cap. 7. h. t. n. 3.* non vero *temporali*, qui ex justis causis supra *tit. 12. §. 2. num. 6.* relatis nonnunquam ab Episcopo imponi potest *cap. 9. de restit. spoliat. cap. un. ut Eccles. Benef. sine diminut.*

Per exactiones intelligimus censum ⁶ quemdam extraordinarium, qui regulariter quidem & citra necessitatem subditis & Ecclesiis imponi nequit, hac vero urgente, moderatus dum fuerit,

ab Episcopis exigi poterit, vocaturque tunc *subsidium charitativum cap. 6. h. t.* quod quidem ab initio, monstrata necessitate, & causa petendi, à subditis cum charitate petendum est, cui petitioni si non deferant, sed præfracte resistent, etiam remediis coactivis ad ejus præstationem cogi possunt. Navarr. *b. t. Consil. 3.* sive, ut ait Panormitanus ad *cap. 6. h. t. num. 4.* *Si charitas non proficit, exhibenda est potestas.* V. Menoch. de *Q. J. A. casu 128.*

7 Quæ vero causæ sint, ex quibus dictas exactiones facere liceat, id jure expressum non est, unde ad superioris arbitrium hoc in passu recurrendum esse monet Glossa ad *d. cap. 6. h. t. V. rationabilis.* Panormit. *ibidem n. 4.* & alii communiter. In specie quasdam recenset Barbof. *J. E. V. lib. 3. cap. 21. num. 24.* Riccius, & alii, veluti Consecrationem Episcopi, Confirmationem, Bullas expediendas tempore & occasione novæ electionis, dummodo summa collecta expensas factas non excedat. Item si Episcopus sumptus immodicos fecit in causis & negotiis suæ Diœcesis; vel, si debita pro bono communi Ecclesiæ, vel Episcopatus contracta ab antecessoribus expungere voluerit; aut si iter ad Papam, vel Imperatorem ex publica & necessaria causa suscipere, ad Concilium Generale, vel Provinciale

venire debeat. Tamburin. de *J. Abb. tom. 3. disput. 10. Q. 3.* Azor part. 2. *lib. 9. cap. 14. Q. 4.*

Subsidium hoc charitativum solummodo ex redditibus, & proventibus Ecclesiasticis exigi potest, unde ad illud Laici non tenentur. Barbof. *d. cap. 21. num. 35.* Azor *d. quest. 4.* imo nec Clerici, qui pingue quidem patrimonium, nullum tamen beneficium habent. Navarr. *b. t. Consil. 5. num. ult.* Barbof. *num. 48.* Neque etiam beneficiati, qui præter congruam sustentationem ex suo beneficio nil reliquum habent. Tambur. *d. disp. 10. Q. 1. num. 9.* Barbof. *num. 99.* Zoësius *b. t. num. 4.* Similiter nec Monasteria, tametsi non sint exempta, quoad Ecclesias suas regulares idgenus tributari pendere tenentur, cum sint à *Lege Diœcesana* exempta, bene vero quoad Ecclesias ipsis subjectas. Innocent. ad *cap. 1. de Stat. Monach. n. 5.* Tamb. *d. disp. 10. Q. 4. num. 3.* Alii vero Clerici, non tantum Parochi, sed etiam simplices beneficiati indistincte ad illud tenentur. Imo Navarr. *dist. Consil. 5.* & Barbof. *de Offic. Episc. allegat. 87. num. 48.* existimant, subsidium hoc ab antecessore in beneficio petitum, & non solum peti posse à successore, eo quod sit onus reale, & per modum tributari ipsi beneficio impositum. *arg. l. 7. ff. de Public. & Vectig.*

§. II.

De Visitationibus, & Procuracionibus Canonicis.

S U M M A R I A.

9. Quid sint Procuraciones? 10. Quid visitatio? 11. Ei subjacent omnes Ecclesiæ intra fines Diœcesis existentes. 12. Visitatio in doctrinam Boehmeri in-